

MEGHÍVÓ

A *Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport*,
valamint a *DAB Nyelvtudományi Munkabizottsága*
meghívja

Nemes László

(DE OEC, Egészségügyi Humán Tudományok Tanszék)

A moralitás fogalma társas-intuicionista megközelítésben

című előadására

Az (amerikai) morálpaszichológián belül a 20. század második felében uralkodó paradigma szerint erkölcsi ítéleteink és magyarázataink elsődlegesen egy jól körülírható kognitív fejlődési folyamat eredményeként, illetve racionális gondolkodási képességünkből fakadó mentális jelenségekként érthetők meg. Az erkölcsi fejlődés Piaget megközelítéséből kiinduló kognitivisták koncepciójának L. Kohlberg, E. Turiel vagy C. Gilligan felfogásában megjelenő modelljei egyaránt ezt a nézetet erősítették. Az elmúlt évek során a kognitivisták/racionalisták megközelítés jelentős empirikus és elméleti támadásoknak volt kitéve. A kritikák megfogalmazásában élen járt Jonathan Haidt (jelenleg NYU) amerikai morálpaszichológus, aki saját, kiterjedt pszichológiai kutatásokon alapuló megközelítését *Társas Intuicionista Modell*-nek (angol rövidítése *SIM*) nevezi. Haidt elméleti alapvetése két fő pilléren nyugszik: (1) morális ítéleteink és magyarázataink mögött az esetek többségében morális intuíciók (gyors, automatikus feldolgozási folyamatok) állnak, azaz erkölcsi érzékünk jórészt intuitív jellegű; (2) a morális intuíciók, bár robusztus evolúciós/fejlődési korlátoknak vannak kitéve, a társas környezetre is érzékenyek, ennél fogva számottevő társas-kulturális különbségek jelenhetnek meg morális intuícióink terén. Haidt arra hívja fel a figyelmet, hogy a moralitás jelentéstartományával kapcsolatos pszichológiai kutatások jelentős kulturális részrehajlás jeleit mutatják, ami pedig az erkölcsről való gondolkodásunk *elszegényedését* vonja maga után. Előadásomban egyrészt áttekintem a moralitás fogalmának társas-intuicionista megközelítését, az annak alapjául szolgáló empirikus és elméleti megfontolásokat, másrészt kitérek az ebből adódó filozófiai következményekre is. Végül következtetésként arra hívom fel a figyelmet, hogy a pszichológiában újabban felismert kulturális részrehajlások a filozófiában is jelen vannak, a társas-intuicionista modell pedig ezen a területen is hasznos belátásokat fogalmaz meg ennek hatékonyabb felszámolásához.

Helyszín: MTA Debreceni Területi Bizottság (DAB) székháza (Debrecen, Thomas Mann u. 49.),

I. emelet „C” terem (Kis előadó)

Időpont: 2013. április 15. (hétfő), 16 óra

Az előadás honlapja: http://mnytud.arts.unideb.hu/tkny/ea3_7.html

Az előadáson minden érdeklődőt örömmel lát a Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport, valamint a DAB Nyelvtudományi Munkabizottsága.

Debrecen, 2013. április 11.

Kis Tamás	Fehér Krisztina	Tóth Valéria
A Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport alapító tagjai		A DAB Nyelvtudományi Munkabizottságának elnöke

Ha előadás-sorozatunk vagy kutatásaink felkeltették érdeklődését, látogasson el honlapunkra (<http://mnytud.arts.unideb.hu/tkny/>), és regisztráljon hírlevelünkre (<https://mail.unideb.hu/cgi-bin/mailman/listinfo/tarskogny>), vagy csatlakozzon Facebook-oldalunkhoz (<https://www.facebook.com/tarskogny>), hogy a későbbiekben is értesítést kapjon előadásainkról, publikációinkról.